

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE
RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXXV

ЖОВТЕНЬ 1989

Ч. 10 (416)

РОЗГАДАЙМО!

ЧИ ЗНАЄТЕ?

- а) Чим вечір кінчається, а ранок починається?
- б) Чим літо кінчається, а осінь починається?

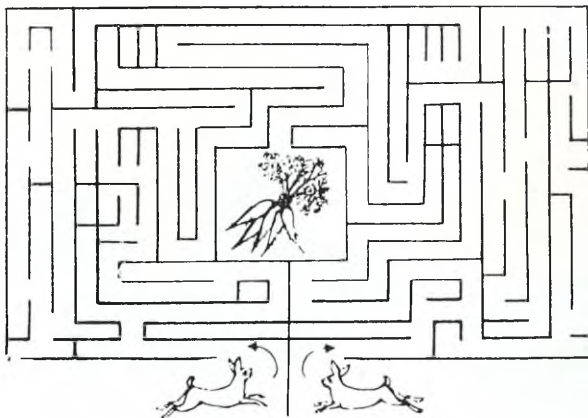
Загадка

Буркотливий, вайлуватий,
Ходить лісом дід кошлатий,
Одягнувся в кожушину,
Мед шукає і ожину.
Влітку любить полювати,
А взимі — у лігві спати.
Та весна лиш прилетить —
Просипається — — — — —

ЩО ЦЕ?

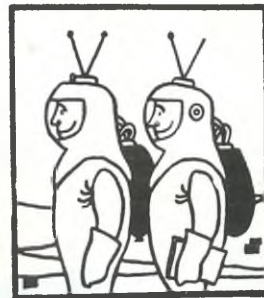
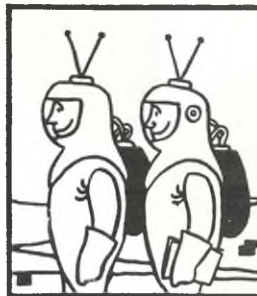
- а) З „и” смачним я все буваю,
Як мене в печі спечуть;
З „о” у хаті пробуваю —
через мене всі ідуть.
- б) Як до всього світу
Букви дві додати,
Стане зразу ясно
Уночі в кімнаті.

ЛЯБІРИНТ

Котрий із зайчиків з'їсть морквичку?

КОСМОНАВТИЧНА ЛОМИГОЛОВКА

Отут два рисунки космонавтів під час вправ. Здається, рисунки однакові, але насправді вони різняться аж десятима подробицями. Відшукайте ці різниці!

ДИВНІ БУДИНКИ

Маленькі будинки по місту біжать,
І старші і діти в будинках сидять.

А КРОСТИХ

В сюди дму: на землю й воду,
І міняю я погоду.
Т о добро роблю, то шкоду
Е ге-геж! Такий то я —
Р озгадай мєє ім'я!

РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ І РОЗГАДКИ ЗАГАДОК з ч. „ВЕ-СЕЛКИ” за ВЕРЕСЕНЬ 1989 р.: ХТО Я? Гарбуз. ВЕСЕЛА АРИТМЕТИКА: перенести одного жучка з середнього ряду й поставити в перший. ВПИШІТЬ БУКВИ, ЯКИХ БРАКУЄ: ПОРОГИ, ДОРОГИ, ОСТРОГИ, ПИРОГИ.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

З кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа . 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Миколи Бутовича

Published monthly, except May to August By monthly at Jersey City, New Jersey

30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8.00 per year, UNA members \$5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Петро Холодний: Осінні малюнки

ОСІНЬ ЗОЛОТА

Гей, Осінь, Осінь золота —
То усміх сонця, то сльота,
То спозаранку в небі синім
Над нивами ключі гусині.
Закутаний в тумани гай,
Дощем квітки останні вмиті,
Озера, мряками сповиті —
Усе шепоче нам: прощай!..

Гей, Осінь, Осінь золота
Вже жовті коси розпліта:
Летять листки
Кленові,
Ростуть грибки
В діброві,
Багато, ах, багато їх!
Чи в вас вже кошики готові?
За ці грибки, рясні, здорові,
Даруймо лісові — наш сміх!

Р. Завадовиз

ВЖЕ ОСІНЬ...

Вже осінь прийшла до нас,
Листочки з дерев опадають,
Так холодно стало враз,
Притихли пташки, не співають.

Одні відлетіли від нас
В далекі і теплі краї,
А інші готують в цей час
Тепленькі гніздечка свої.

Бо прийде холодна зима,
Для пташки настане загроза,
Як місця сховатись нема
Від лютих вітрів і морозу.

Голодні будуть пташки,
Що лишаться в нас зимою.
Годуйте ж їх, діточки,
Аж доки повіс весною.

Н. Хмара

ДИТЯЧА СКАРБНИЦЯ

Сів за столиком хлопчик Гнатик, сів за столиком та й клопочеться:

— Ой, як мало є що читати, а читати так дуже хочеться!

Мас він скриньку, мальовану квітами — це скарбниця його і Галині, хоч не перлами, не самоцвітами і не золотом вкрай завалена. В цій скарбниці — книжки хороші, образки в них бар-

висті, прегарні — їх часами за власні гроші діти купують собі в книгарні.

Ось вбігас Галя в кімнатку, дзвінко сміється і плеще руками:

— Ось нова книжечка! Чувш, Гнатку? Гарна книжечка ще й з образками!

— Та невже? — аж підстрибує Гнатик, із сестрою радіє, регочеться. — От, вже маємо знов що читати, а читати так дуже хочеться!

Добра книжка — то шлях в невідоме, то мандрівка у світ із пригодами, там царівни, і змії, і гноми, там воюють борці з перешкодами.

Каже Галочка: — Знаєш, брате? Ех, люблю ж я книжки читати!

Гнат на те: — Хто з книжками спізнається, радости й розуму набирається.

І, на книжку поклавши руки, так поклялися Галя та Гнатик:

— Не перестанем книжок читати! Нам до книжки не треба принуки! Рідна книжечко, рідне слово, люба матінко-рідна мово, в вас частинка тієї країни, куди думкою все ми лине. В вас Вітчизни святої дихання, віра у правду і вірність Богу, слава предків і їх змагання за кращу долю, за перемогу.

М. Маморський

РОЗУМНИЙ ЖУК

Іхав жук по дорозі,
Віз він ягідки на возі,

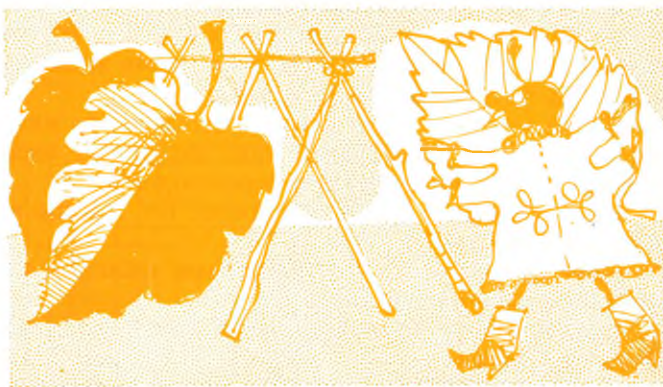
Ягідки хотів продати,
Добрі гроші вторгувати

И чобітки собі купити,
Щоб босоніж не ходити —

Чобітки й хорошу свиту,
Кожушиною підбиту,

Та й хатину збудувати,
Щоб було де зимувати,

Скоро ж бо зима настане,
Принесе сніги й тумани,

Пояснення-словничок: Вторгувати — заробити гроші на торзі (to gain by trade); босоніж — barefoot; свита — селянська верхня одежа; кожушиною підбитий — fur-red; туман — мла (mist, haze).

КОТИК І ЛИСТОК

Вітерець листочок
На дворі котив,

На вікні коточок
Наш малий сидів.

Чує котик: нишком
Щось там шелестить...

Думав котик — мишка,
Плиг — її ловить!

Упіймав. понюхав,
Підкидати став,

А воно безвухе
І нема хвоста.

Розглядає, що то,
Лапкою торка,

Потім дума котик:
„Мишка не така!”

Відійшов коточок,
Знахідку лишив.
Вітерець листочок
Далі покотив.

СИРОТА

(Ілюстрація Миколи Бутовича)

Батьки Тараса любили всіх своїх дітей, але вони вирізняли саме цього кмітливого, допитливого хлопчину.

— З нього щось велике виросте! — казав батько. А щоб син не став зарозумілим, додавав — або велике ледащо...

— Треба вчити Тарасика, — зідхала мати. — Але як?!

Злидні не виходили з хати Шевченків. Тяжка праця врешті зламала слабе здоров'я матері. Вона померла, лишивши малі діти. Тарасові тоді було дев'ять літ. Що міг робити батько з малечою? Він оженився з однією вдовою, що теж мала малих дітей. Життя стало ще гіршим. Один із мачушиних дітей весь час дошкуляв Тарасові, наговорював на нього старшим. А тут і батько помер, коли Тарасові було тільки одинадцять літ.

Що робити? Лишатися з мачухою? Ні, ні! Тарас таки хотів учитися. Адже батько казав, що з нього щось велике виросте! Пішов до місцевого дяка, бо інших вчителів не було.

— Візьміть мене в науку! Буду вам все, що накажете, робити, тільки вчіть мене!

Взяв його дяк в науку, але це була справді недобра людина, що й п'яниця. Він навантажував на бідну дитину непосильну працю, загадував відрами носити воду з річки, чистити хату, двір і хлів. Спочити не дозволяв, та ще й бив, тому що сам був злий на цілий світ. Тільки коли дяк посилав Тараса читати молитви над померлими, хлопець міг трохи відпочити і поспівати своїм молодим гарним голосом. Люди любили, як Тарас читав, і давали йому гроші. Дяк забирав всі ті гроші собі. Побачивши це, люди тихенько додавали дещо хлопцеві, щоб сховав для себе.

Два роки промучився Тарас у цього недоброго дяка, а тоді пішов до маляра в Лисянку. Але й там не знайшов своєї долі.

— Ти хочеш малювати?! Куди тобі! Іди волам хвостити крутити!

Тарас так і зробив: пішов пасти овець. А пасучи виспівував і на клаптиках паперу малював чудові краєвиди та своїх овець. Якось степом проходив один маляр, побачив ті малюнки.

— Це ти малював? Ти маєш хист! Треба тебе вчити! Ось нехай я скажу твоєму панові! Але пан не визнавав ніяких прав людини:

— Той дармоїд малює? Як він сміє? Взяти його на кухню, мені кухарів потрібно! Але кухаря з Тараса не зробили.

— Нехай слугує молодому паничеві!

І от сидить Тарас у передпокої у вбранні „козачка”. Так польські й російські пани насміхалися з українських козаків. „Козачок” мав бути їм за блазня, за служника, виконувати панські забаганки і весь час бути наготові. Пан може

Втомлений Тарасик заснув у бур'яні.

покликати, скаже те чи інше зробити, води подати. Але як пан далеко, можна було мугикати козацькі пісні і навіть крадькома змальовувати картини, що висіли на стінах.

Одного разу Тарас так захопився малюванням, що не помітив, як увійшов пан.

— А це що? То ти так пильнуєш своїх обов'язків? Та ще лампу засвітив! Ти що, хотів будинок спалити?

І надавши від себе ляпасів та стусанів, пан передав Тараса конюхові, щоб той іще відшмагав хлопця батою... Краще жилося Тарасові в священика отця Григорія. І отець, і його паніматка були добрі люди. Їхня хата була розділена на дві половини, одну з яких займала велика, гарна кухня. Там панотець і паніматка їли разом із наймитами, там же разом сиділи в неділю за розмовами. Тарас був у них ніби за приймака, трохи допомагав при господарстві і товаришував синові отця Григорія Івасеві. Коли Івась влітку приїжджав із семінарії на відпочинок, хлопці вдвох возили овочі на базар. Одного разу везли сливи й перекинули віз. Сливи попадали в болото. А сливи були гарні, особливі... Хлопці кинулись їх збирати, купати в річці та витирати. Не все врятували! Але отець Григорій не сварився, був радий, що хлопці самі не впали в річку.

Але не довго так жилося Тарасові, бо пан мав щось інше на думці й забрав Тараса від отця Григорія. В ті жорстокі часи кріпак був власністю свого пана і мусів йому у всім коритися.

Незабаром молодий пан Енгельгардт зібрався їхати в далеку дорогу — до Вільна на Литві. Взяв він із собою і шістнадцятилітнього Тараса. З жалем покидав Тарас свої рідні села, де залишилися його брати і сестри та могили батька й матері. Сирота вирушив у новий, незнаний, непривітний світ.

Пояснення-словничок: **кмітливий** — bright, intelligent; **ледащо** — ледар (good for nothing); **злидні** — нужда, біда (poverty, misery); **малеча** — маленькі, дрібні діти; **дошкуляти** — докучати; „**волам крутити хвост**” — народна приповідка — доглядати скот (худобу); **хист** — здібність; **слугувати** — бути слугою; **блазень** — clown; **мугикати** — підспівувати (to hum); **конюх** — доглядач коней (stable-man); **відшмагати** — (to whip); **приймак** — foster, adopted child.

У Ч І Т Е С Я , Б Р А Т И М О Ї . . .

Добридень, діти! — привіталась учителька. — Сьогодні пильно придивимось до одного з найважливіших творів нашого поета. Дорослі читають його на святі повністю або більшими частинами, а дітям, таким, як ви, задають ту частину, що найбільше для вас зрозуміла і до вас спеціально стосується. Нехай ті вірші прочитає Надя. Вона це декламувала минулого року, то може ще не забула...

— Якраз може й забула, — засоромилась Надя. — Я не думала, що мене викличуть, і не повторила його.

— Нічого, ми підкажемо. Починай.

Надя вийшла наперед і продекламувала:

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте!
І чужого научайтєся,
Й свого не цурайтєся.

Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураютьсѧ,
В хату не пускають.

Чужі люди проганяють,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.

— Добре, Надю, і не забула ані слова. А тепер подумаємо над кожним словом у цьому вірші. Спочатку я вам дещо розповім про цей цілий твір. Повна назва твору довга, але в цій назві є заповіт для всіх українців: „**І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє**”. Хто знає, чому поет звертається і до живих, і до мертвих?

— Тому, що це наші славні герої, козаки, запорожці, та всі борці за волю України в новіших часах і працівники для її добра. Вони навчають нас, живих, як треба жити.

— А ненароджені?

— А це — наші діти і внуки, майбутнє покоління.

— А ті, що не в Україні?

— Це ті українці, що живуть поза межами у всьому світі. Цебто, якраз ми, українці, що живемо в Америці, Австралії, в Європі і в Азії... До всіх нас звертається батько Тарас.

Вчителька стала пояснювати цей твір. Його написав поет в 1845 році, після того, як він двічі з Петербургу відвідав Україну. Шевченкові радісно було побачити земляків і друзів, що вітали його як поета й маляра. Він зустрічався з українськими землевласниками, професіоналами, священиками, урядовцями, і скрізь йому влаштовували пишні прийняття. Але серце й пильне око Шевченка бачило, що українські селяни все ще в неволі

кріпацтва, що вони вбогі, голодні й уполіуджені. Він гнівно виступає проти таких учених, що неправильно висвітлюють нашу історію, що відрікаються від українського народу й ідуть на службу росіянам. Він картає їх такими словами:

Чого ж ви чванитєся — ви,
Сини сердешної України:
Що добре ходите в ярмі?

Він кличе до вивчення рідної історії й культури, до шани свого і до єдності. І коли це станеться, тоді —

...Оживе добра слава,
Слава України.

А тепер, діти, перечитайте мовчки ту частину вірша, що ви приготували на сьогодні, і скажіть, чи є в ній щось незрозуміле?

— Ні, нема, — почувлись голоси. — Ми розуміємо все.

— Добре, якщо так. А хто скаже мені своїми словами, що значать для нас слова поета „І чужого научайтєся, й свого не цурайтєся”?

— Я скажу, — підняв руку Павло. — Це значить, що, вивчаючи англійську мову, ми не повинні забути української, бо нас Бог покарає.

— І також дуже добре знати більш, ніж одну мову, бо така людина розумніша, — додала Марійка.

— Ну, такого в цій вірші нема, — усміхнулась учителька.

— Але Шевченко сам знав декілька мов, і це показує, який він був розумний.

— Маєш рацію. І ще одне виходить із слів Тараса Шевченка: що навіть чужі люди не шанують тих, хто відмовляється від своєї матері, цебто, від своєї мови, від своєї батьківщини. Таку людину й чужі „в хату не пускають”, як каже Шевченко, бо їй не можна довіряти.

На закінчення наша вчителька прочитала нам слова, що стоять на самім початку цього „Послання” — „Якщо хтось каже, що любить Бога, а брата свого ненавидить, той каже неправду”. Це слова апостола Павла, вибрані нашим поетом як епіграф. Хто любить Бога, той любить свій нарід і свою батьківщину. Інакше бути не може.

Пояснення-словничок: **цуратися** — відрікатися, відмовлятися, відсторонюватися, соромитися (to avoid, to shun, to keep away); **картати** — докоряти, сварити (to reproach); **сердешний** — безталанний, нещасливий (unlucky, ill-fated); **ярмо** — тут неволя (yoke, slavery); **епіграф** — мотто, короткий вислів на початку написаного (книжки, вірша, доповіді).

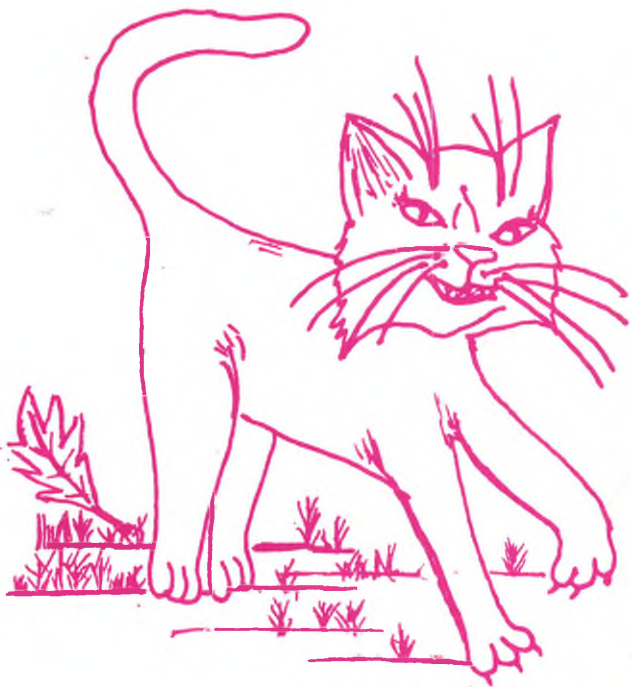

КІТ І МИШКА

(Байка)

Журилась Мишка під грибком:
— Вже повіває холодком,

Ой, незабаром і зима,
А в мене їстоньки нема!...

Він розпушив свій хвіст і пір'я
Та й закричав на все подвір'я:

— Ганьба хитрющому Котові!
Не вір його лукавій мові,

Тікай, бо ти заплачеш гірко!...
І Мишка — шусть!, сховалась в нірку.

Щоб лиха й кривди оминуть,
Ти обережним завжди будь!

Почув це ситий Кіт-Муркіт:
— Ходи до мене на обід!

Тебе я гарно почастую,
Тепленьку ковдру подарую,

Могли б ми й жити вдвох у хаті,
Там тепло, їжі є багато, —

Любив я завжди мишок всіх,
Неначе татком був для них...

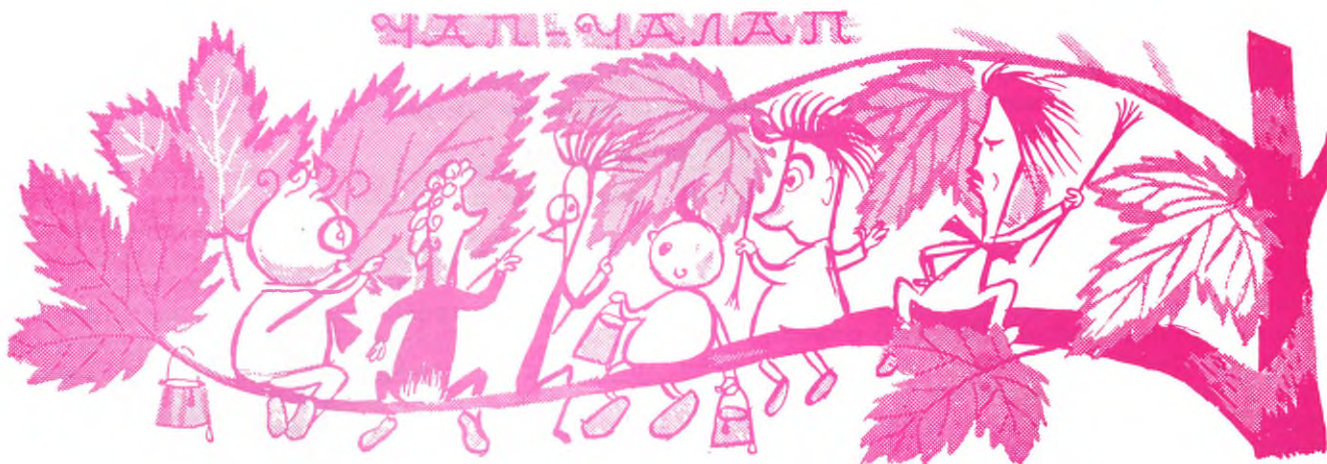
Маленька Мишка затремтіла:
— Не мала я з котями діла!...

— Шкода! — подумав хитрий Кіт, —
Смачненький мав би я обід...

Тут скочив Півень на паркан, —
Той, що в дворі великий пан, —

Хитрющий — дуже хитрий (sly); лукавий — нещирий (hipocritical)

Ген високо на гіллі
Посідали малярі:
Перший — майстер Підмалюца
Другий зветься Кукурудза.

Третій — це маестро Тичка
Із чуприною, мов гичка,
А четвертий, прошу вас,
Помагайло Бутер-Квас.

П'ятий, як порахувати,
Сам Гніздоцький пелехатий,
Шостий — майстер, не партач,
Славний наш Михайло Квач.

Сьомий де? Ого, нема!
Там сидів маляр Кузьма,
Та, як вітер враз війнув,
Впав між трави — і заснув.

Так сиділи на гілляці —
Страх багато мали праці:
Малювали листя жваво
Все на жовто-червоняво.

Чап-Чалап наш пильно зрання
Приглядався до малювання,
Врешті теж набрав охоти
До малярської роботи.

Вгору він по павутинні
Виліз, наче по драбині —
Хоч сміялись професори,
Фарб дали аж два кольори.

Тож малює на гіллі,
Що забули малярі —
Де листок лишився зелений,
Чи на дубі, чи на клені.

Про берізку пам'ятали,
Лиш смерічку обминали —
Чап-Чалап і професори,
Бо смерічка в пальці коле.

ЕКО

ЗАВТРА ПРИЙДЕ НОВИЙ ДЕНЬ...

(Історія винаходу автоматичної рушниць під час Громадянської війни)

(Ілюстрації авторки)

Кам'яний зі синіми віконницями й похиленим комином домик при шляху Конестоґа Ровд пам'ятав давні роки. Для подружжя Ешів та їхнього собачки Мекса він був родинним вогнищем. Вони мали тут крамницю з антиками.

З наближенням осені Еші готувалися поволі до зими. Вони закрили крамницю на кілька днів. Господар чистив печі, громадив листя очищував ринви, підстригував плющ довкола дверей і вікон. Господиня замітала, витирала порохи й малювала стіни в крамниці. Пан Еш пізнав, що вона закінчила свою працю, бо на вікнах заклала свіжо накрохмалені фіранки.

— Мамо — закликав пан Еш із надвору — подивись, що я знайшов!

Пані Еш зішла з драбини й усміхнулася, побачивши в вікні свого чоловіка. В його волоссі заплелись бильця плюща. Він тримав щось у руці.

— Що це таке, тату, що ти тримаєш? — спитала пані Еш.

— Я знайшов гніздечко кропив'янки-прядильниці з минулого літа. Поглянь, тут є клаптик старого сверта, який ти мені направила. Кропив'янка знайшла пряжку, яку ти викинула. Вкладімо гніздечко у кубок, який я недавно купив.

Заки увійти до крамниці, пан Еш поглянув на небо й подумав: „Ці хмари віщують бурю. Не здивуюся, коли почнуть падати сніжинки. Думаю, що Горацій прибуде сюди незабаром із вантажем старих книжок“. І пан Еш поспішив до хати.

— Бачу, сказала господиня — що ти й Мекс

впоралися швидко з роботою. Принесу оберемок дров. Приємно буде посидіти при ватрані.

Пані Еш поклала гніздечко кропив'янки у кубок і поставила на полицку: — Цікаво, де тепер кропив'янка? — спитала задумано. Сподіваюся, що вона повернеться на весні.

Коли ватран загорівся ясним полум'ям, пан Еш вмотився в крісло-гойдалку і сказав: — Ми готові до зими. Мексе, сядь на мої коліна. Після цілоденної біганини ти втомився і хочеш спати.

Мама тримала руки над полум'ям, щоб загаріти.

— Чи думаєш що Горацій приїде сюди завтра? — спитала. — Він казав, щоб сподіватися його прибуття цього тижня.

— Думаю, що так — відповів пан Еш — Прокинься, Мексе, ти почав хропти!

Пані Еш усміхнулася, побачивши, як її чоловік тримає песика. — Нам прийдеться ще багато поратися після розпакування цих старих книжок. Але сьогодні відпочиваймо. Завтра настане новий день!

* * *

Падав холодний дощ, шляхи стали мокрі й слизькі. Раннім ранком старе вантажне авто затрималося перед крамницею антиків. Написи на стінах вантажного авто затерлися, але все ж таки можна було прочитати: „Горацій Гірам — Антиквар, Бостон, Масс.“.

Нагорі загавкав Мекс.

— Тату, ваговоз приїхав — закликala мама —

одягнися поки вийдеш, адже можеш простудитися.

Пан Еш збіг сходами вниз. Дзвінок дзеленькнув, коли він відкрив двері. Вихиливши голову, він закликав: — Гораціє, ходи нагору, ми тебе дожидаємо. Як їхалося?

Гороцій помахав рукою на привітання. Його щоки були червоні від холоду, а його ноги закостеніли від довгої їзди.

— Здається, що дорога до вас стає кожний раз довша — зауважив Горацій сухо.

Зайшовши досередини, Горацій зрадів, бо було тепло. Він втішився теж зустріччю зі старими друзями. Перед сніданком оба чоловіки вирішили розвантажити віз. Незабаром книжки заповнили крамницю. Після внесення останнього картону з книжками, пан Еш зауважив, що Мекс кудись пропав. Аж коли собачка загавкав, пан Еш побачив, що Мекс сидить у кутку, заставлений книгами. Визволивши Мекса, пан Еш сказав до Горація: — Покищо залиш ім усе так, як воно є й ходім поспідати.

Поки троє приятелів споживали сніданок і розмовляли, небо потемніло. Вітер скидав останні листки з дерев. Внизу стародавній дзигар вибивав години.

— Маю щось на возі і хочу вам показати — сказав Горацій. Після вивантаження книжок і після сніданку, він зійшов униз і приніс якийсь довгий предмет загорнений у синій коц.

— Чи ви бачили щось таке? — спитав Горацій, вручаючи панові Еш загадковий пакет. — Я виміняв його в одного чоловіка за пачку старих книжок. Я не певний що це таке. Що ви думаєте?

Пан Еш обережно розгорнув синій коц. Пані Еш цікаво приглядалася, що саме привіз Горацій. На колінах пана Еш лежала чудова стародавня рушниця. Її дуло блистіло в лагідному світі, а приклад виблискувався від довголітнього намащування льняною олією.

Пан Еш здивовано вигукнув: — Та ж це старий Спенсер! Він походить ще з часів Громадянської війни. Ця рушниця має свою історію. Я вам її розкажу.

* *

*

Поліна тріщали в полум'ї ватрана. Пані Еш і Горацій всілися вигідно в кріслах і з цікавістю слухали розповіді господаря.

— День 4-го березня 1861 року був вранці погідний, але згодом став похмурий та холодний. Це був день, коли Абрагам Лінколн склав присягу на президента ЗСА. Його завданням було зберегти стан Юнії, яка була zagrożена.

Фортеця Самтер стояла на стрімкій скелі в пристані Черльстон. Вона належала до Федерального уряду, але Південна Каролайна виступила з Юнії кілька місяців перед інавгурацією Лінколна. Коли в днях 2-го і 13-го квітня війська Конфедерації почали обстрілювати гарматним вогнем твердиню, заіснував воєнний стан. Почалася Громадянська війна.

* *

*

Висока, худа випростована постать чоловіки проходжувалася затіненим газоном поміж Білим Домом і Воєнним департаментом. Чоловік мав на голові високий чорний капелюх у формі пічної труби, а на плечі мав сірий шотландський шаль.

— Добрий день — привітався високий чоловік до дверника, який стояв при вході до будинку.

— Добрий день, пане Президенте — відповів дверник і притримав вхідні двері. Переходячи до телеграфного бюро, президент повісив свій шаль на високих дверях, які вели до кабінету секретаря Стентона та почав переглядати бездротні телеграми, які в проміжку часу прибули. Телеграфна кімната була для Лінколна прибіжищем і джерелом новин. Тут він проводив більшість годин свого робочого дня з виїмком Білого Дому.

В тому часі Департамент війни кипів працею. Коридори були заповнені службовиками, а урядова формалістика „ред тейп“ сповільняла зусилля найбільш відданих людей. Від кількох днів сидів на лавці в коридорі молодий чоловік, який терпеливо чекав, щоб комусь компетентному показати свій винахід — новий рід зброї. Винахідником був Христофор Спенсер. Він прибув сюди з Коннектикута, бо вірив, що його винахід скоротить війну. Але ніхто не цікавився ним — його навіть не зауважували. Змучений і знеохочений він врешті підвівся з лавки та звернувся до одного урядовця, який проходив мимо: — Вибачте, пане, чи може мене хтось прийняти на послухання?

— Хтось покличе вас при нагоді — відповів урядовець і віддалився поспішно.

Спенсер дивився за ним розчаровано. Хтось уже зайняв його місце на лаві, бо було багато відвідувачів.

Знеохочений і зрезигнований Спенсер пожалівся перед дверником.

— Яку рушницю ти маєш, юначе? — спитав старий віком дверник.

— Це автоматична рушниця на металеві розривні кулі. Вона стріляє повторно, коли зарядити її кількома набоями. Вона робить непридатними рушниці, які треба заряджувати через цівку.

Дверник розглянув рушницю уважно і вигукнув захоплено: — О, це чудова рушниця, дуже славна рушниця! Невже ніхто не звернув на неї уваги? Знаю, що ви навідувалися тут декілька разів.

Задоволений прихильною оцінкою свого винаходу, Спенсер взяв рушницю з рук дверника й обтер її дбайливо рукавом: — Ніхто ані глянув на неї. Я був цим безглуздом чоловіком, який марно забирав людям дорогий час.

Дверник подумав часок, а потім з усмішкою промовив: — Зайди сюди після моєї праці. Я заведу тебе до людини, яка поцікавиться твоєю рушницею. Він поклепав винахідника по плечу й подався геть.

Спенсер зрадів, але далі мав сумнів, чи справа буде полагоджена. Він заспокоївся, коли дверник після закінчення праці повів його до Білого Дому. Він здивувався ще більше, коли їх обидвох завели до кабінету президента ЗСА.

Лінколн сидів загорнутий у свій шотландський плед. Його обличчя було виснажене й похмуре, проте президент привітав обох мужчин сердечною усмішкою.

— Гаразд, молодий чоловіче. Бачу, що ти винайшов рушницю, яка, на твою думку, скоротить війну. Покажи мені свій винахід.

Коли винахідник наближився, президент устав із крісла й сів на краєчку бюро. Лінколн мав звичай осмілювати людей своєю свobodною поведінкою. Хоч вираз його обличчя часто змінювався, то він щиро зацікавився молодим чоловіком.

Спенсер заспокоївся і показав президентові, як діє його рушниця, заряджена „сліпими набоями“. Лінколн приглядався з задоволенням, врешті сказав: — Гаразд, вона виглядає добре, але про її вартість рішає стріляння. Підемо її випробувати.

По дорозі президент зауважив, що кишеня його плаща була роздерта.

— Оце було б гарно, коли б Найвищий державний урядовець показався публічно в такому гарному одязі — зажартував Лінколн. — Подайте мені шпильку.

Коли президент пришпилював роздертую кишеню, Спенсер за той час знайшов звітрину дошку і поставив її проти дерева. Тремтячою рукою він зарядив рушницю сімома гострими кулями й почав стріляти. Рушниця діяла справно. Спенсер зарядив її знову й подав Лінколнові.

Взявши рушницю, президент пригадав собі дитячі роки в Литл Піджеон Крік, Індіана. Йому було тоді 8 років. Він з батьком та сусідами побудували колибу. Одного дня, поки ще праця над ущільненням мокрою глиною і травою щілин поміж колодами не була закінчена, прилетіла зграя диких індиків. Абрагам був тоді всередині кабіни. Він вистрілював через відтулину поміж колодами і вбив одну птицю. З того часу Лінколн ніколи не полював для поживи. Він не хотів втішатися славою доброго мисливця, але йому подобався Спенсер і його рушниця.

Лінколн поволі приклав рушницю до плеча, націлювався і вистрілював — раз за разом, поки не вистріляв усіх куль. Після того обидва чоловіки підійшли до подіравленої дошки. Придивившись зблизька, Лінколн побачив, що Спенсерові кулі попадали цільніше. — Бувши в вашому віці, я теж стріляв краще — виправдував себе президент. В його очах видно було задоволення: — Залишіть мені рушницю, молодий чоловіче, я подбаю про кращий її вигляд. Тоді передам її департаментові фльоти для випробування. Зайдіть до мене завтра. Сказавши це, Лінколн попрямував до Білого Дому.

Спенсер стояв нерухомо й дивився поки

президент не зник йому з очей. Йому здавалося, бачимто він зустрівся з розумним, ввічливим батьком.

* *
*

Цього вечора Лінколн своїм звичаєм повечеряв скромно в 6-й годині. Порозмовлявши коротко з вартувим, він пішов вчасно до своєї кімнати. Сівши в кріслі, президент передумував події дня. Недалеко стояв стіл із мармуровим верхом, а під ним знаходилося пташине гніздо, наповнене кількома дерев'яними яєчками. Дивлячись на них, Лінколн нагадав собі хвилини своєї молодості. Він працював тоді самотнім дроворубом. Чув тільки свій власний голос, або тріскіт і шум галуззя на вітрі та голоси звірів і птиць.

Але за хвилину перервав свої думки, посунув свою худу постать до краєчка крісла і витягнув з кишені маринарки кусень сосни й кишеньковий ніжик. З камізельки витягнув окуляри і почав витіснювати нову форму Спенсерової рушниці. Обрізки дерева чіплялися його одягу, окуляри зсунулися йому на кінець носа, а густий волос закрив йому обличчя. За якийсь час він перестав тесати і розглядав обробку з усіх боків. Був вдоволений своєю роботою. Поклав витесану деревину на стіл побіч ножики. Скинув окуляри, потер очі і схилився на спинку крісла. Робив враження людини, яка спогадує минуле, але й думає про майбутнє. Тиша ночі допомогла йому відпочити. Завтра настане новий день...

* *
*

Пан Еш, тримаючи в руках рушницю закінчив свою розповідь. Його лице пашіло, його очі іскрилися. Троє друзів були вдоволені розповіддю. На дворі тінь дерев видовжувалася, настав пізній

ранок. Горацій простягнув руку, щоб погладити Мекса і сказав: — Ну, я маю зробити ще багато достав, хоч як бажалося б побути тут довше.

Коли оба чоловіки закінчили своє діло, пані Еш запакувала Горацієві гарячу перекуску. Рушницю загорнули дбайливо в синій коц. Троє друзів сказали собі „до побачення”. Горацій з воза помахав на прощання рукою. На весні приїде знову.

Спогади ранніх часів огорнули подружжя Ешів та їхній кам'яний домок. На шляху Конестога Ровд залягла тиша...

Пояснення-словничок: **плющ** — ivy; **кропив'янка-прядильниця** — jenny wren; **бильце**, від било — стебло (stalk); **прядиво-пряжа** — yarn, thread; **оберемок** — armful, armload; **ватран** — коминак, (fire place); **вмоститися** — сісти вигідно; **поратися** — заходитися коло чогось, трудитися (to potter); **вагозов** — вантажна автомашина (truck); **приклад** (рушниці) — butt; **дуло** — цівка (barrel); **дзигар** — великий годинник хатній або на вежі; **рушниця** — gun, rifle; **газон** — grass-lawn; **туба** — рупа, кс мин залізної печі — stovepipe; **дверник** — doorman; **проміжок (часу)** — interval; **безглуздий** — нерозумний (ridiculous); **виснажений** — втомлений, змучений докраю (exhausted, tired); **звітрілий** — weather-beaten, spoiled through the influence of weather; **колиба** — log-cabin; **колода** — log; **відтулина** — щілина (split, hole); **пашіти** — to glow.

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕГЕЦКИС

ЗВІДКИ ВІН УЗЯВСЯ?!

Поки мама готувала обід, Сергійко пішов до парку тата зустрічати. Він повертався з роботи годину пізніше від мами. Можна було б, звичайно, за той час підготувати домашні завдання, але хто ж би то міг робити на голодний шлунок? Звичайно, не Сергійко. Зустрічати тата була і так чи не найприємніша подія дня. Кожного разу Сергійко тим радів, немов би не бачив тата цілий місяць. А тато радів ще більше: йому подобалась синова увага.

А крім того, в парку було гарно й цікаво: то якась нова пташка защебече, і тоді Сергійко розмовляє з нею — старається її мовою говорити. Якщо попасти на той голос, пташка відповідає, і так з нею цілу годину можна розмовляти. А ще краще, як хтось із друзів у парку стрінеться. Таке буває не часто, бо в цей час всі обідають.

І враз на алеї з'явилася постать. Хлопець. Приблизно Сергійкового віку. Хто ж би то був? Ні на кого не подібний. Ось він уже зовсім близько... Підходить до лавки, де сів Сергійко, і чемно вітається:

— Доброго здоров'я! Можна коло тебе сісти?

Що за дивна мова! Ніхто з хлопців так не говорить. Кажуть „гай!” або й зовсім нічого, або просто штовхана в плечі дають. Це таке модне вітання тепер.

— А чого ж, сідай, — відповів Сергійко й змріяв хлопця поглядом з ніг до голови. Хлопець був взутий у чорні, блискуче начищені черевики, білі шкарпетки, вдягнений не в пошарпані „джинси”, а в напрасовані сірі штани й білу сорочку з краваткою в якихось незвичайних візерунках. А волосся! „Боже мій, що за дурна зачіска”, — подумав Сергійко — волосок до волоска так ретельно причесаний, що й вітер боїться торкнути. Так наче з перукарні вийшов!”

А хлопець розгорнув книжку й став спокійно читати. Сергійкові не видно, що то за книжка, але

не „камікси” — без малюнків. А Сергійкові товариші, та й він сам, у парку тільки „камікси” читають. Досить лекцій у школі!

— Що ти читаєш? — нарешті запитався Сергійко.

— Читаю цікаву математичну книжку. Вчуся розв'язувати складні проблеми. Хочеш зі мною читати?

— Дай я погляну, — взяв Сергійко книжку. Боже мій, а там такі складні задачі, формули, проблеми! Тяжчі, ніж у школі!

— А ти маєш із собою компютер?

— Нащо він? У мене компютер в голові! — відповів незнайомець. „Ого!” — подумав Сергійко. — „Це якийсь біонічний хлопець! З компютером у голові!”

— Я без компютера не можу! — сказав Сергійко. — З собою його до парку не ношу!

— Але табличку множення без компютера знаєш?

— Колись знав, а тепер забув, — признався Сергійко.

— Краще своєю головою думати, а компютером можна перевірити. Бо як зробити на компютері помилку й не вміти її своїм розумом розпізнати, то компютер не допоможе, а пошкодить.

— Еге, добре тобі говорити, як у тебе компютер в голові, а в мене його нема!

— У кожного є, тільки не кожний його вживає — завважив хлопець.

— Хочеш гуму? — запропонував Сергійко.

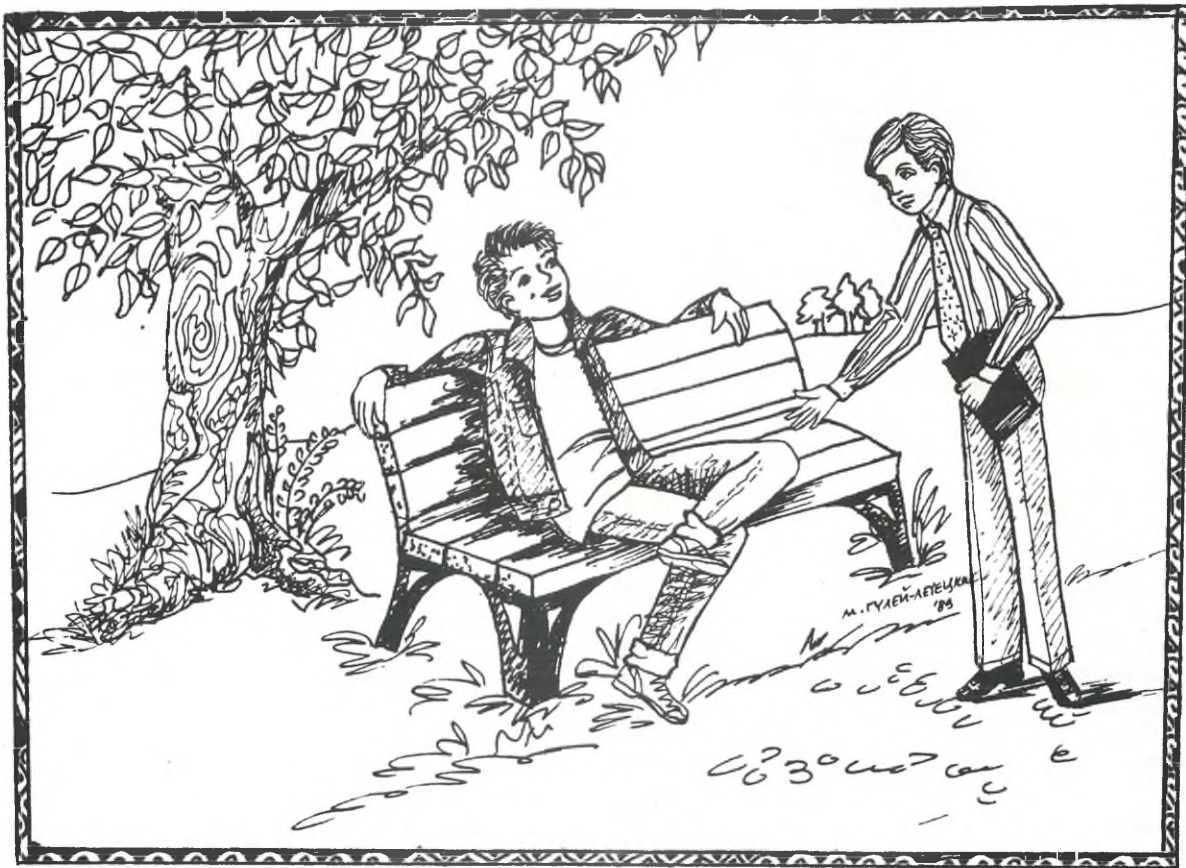
— Ні, дякую, я того не вживаю. „Якийсь він не такий” — вирішив Сергійко. — „Не наш. Певно здалека. Може дуже-дуже здалека, з тієї території, де люди мають компютери в голові...”

— Як тебе звуть? — спитався хлопець.

— Сергійко. А тебе?

— Мене — Оль.

„Оль! І ім'я не наше. Звідки він?” — хвилювався

Сергійко. Раптом з бічної алеї надійшов тато. Він завжди з'являвся, коли Сергійко в той бік не дивився. Відразу побіг татові назустріч. А коли повернувся до лавки, Оля вже не було.

— Тату, тату, я тут мав таку дивну зустріч! Сидів зі мною дивний хлопець, не такий, як усі: дуже чемний, причесаний гладенько, вичепурений, як до церкви, гуми не жує, каміксів не читає, а ходить із книжкою математики.

— Я хотів би, щоб ти таким був, — усміхнувся тато.

— Я часом буваю. Пригадуєш, як я ще малим писав листи до святого Миколая і старався бути чемним? Але якби я був тепер чемним та причесаним, з мене би товариші сміялися.

— Треба щоб інші на тебе дивились і приклад брали, а не ти на інших. Адже ж тобі той чемний

хлопець подобався?

— Так... Шкода, що він вже пішов. Але я думаю, тату, що він прибув із іншої планети, з такої, де люди в голові компютери мають і бавляться математикою.

— Що за фантазія! — засміявся тато. Це напевно просто звичайний, чемний, ну, і розумний хлопець. Ти не спитав його імені?

— Спитав. Його звуть Оля. Якесь міжпланетне ім'я.

— Оля? Зовсім не міжпланетне. Він — Олег, син нашого нового інженера. Досить розумний хлопчина — саме з таких виростають майстри й винахідники. Я тебе з ним познайомлю.

Ретельно — старанно, дбайливо (carefully, diligently); **перукарня** — hairdressing saloon, barber shop.

15

МУЗИКА ДО КАЗКИ — П'ЄСИ „БУНТ ЛЯЛЬОК”

Дія II
(Закінчення)

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

обр. В. Барвінський

Алла КОСЦОВСЬКА

ЛЮБІТЬ ВОДИЧКУ!

Я люблю водичку,
Мию руки й личко,
Вранці, ввечорі і вдень,
Кожний день, кожний день!

Радю миюсь і під душем,
Почуваюсь чистим, дужим,
Краплі грають, краплі дзвонять —
Наче пісеньку виводять
Дзень-дзелень, дзень-дзелень!

Брат Павлусь не любить митись,
Став із мамою сваритись,
Каже: мило щипле очі,
Я купатись не хочу!

Мама каже: Без води
Все пропало б на землі
Люди, звірі і рослини...
Всім вода потрібна дуже,
Тож любімо воду друже!